

ביהמ"ש העליון: לאפשר גיור רפורמי וקונסרבטיבי במקוואות ציבוריים

שלושה שופטים קבעו פה אחד כי איסור על טבילה במקוואות ציבוריים של מתגיירים בגיור שאינו ממלכתי מהווה אפליה. הרב הראשי יוסף: "החלטה אומללה ושערורייתית"

שרון פולבר, יאיר אטינגר 11.02.2016 22:36 עודכן ב: 23:23

בית המשפט העליון קיבל היום (חמישי) פה אחד את ערעורן של התנועה המסורתית והתנועה ליהדות מתקדמת בישראל נגד החלטת בית המשפט לעניינים מנהליים בבאר שבע, לפיה אין לאפשר טבילה במקוואות ציבוריים של מתגיירים בגיור שאינו ממלכתי.

הרכב השופטים קבע בפסק הדין כי ההכרעה אמנם ניתנה בעתירה נקודתית נגד המועצה הדתית בבאר שבע והמשרד לשירותי דת, אך היא תהיה תקפה לכלל הרשויות. הרב הראשי לישראל, יצחק יוסף יצא נגד ההחלטה וכינה אותה "שערורייתית".

המערערות טענו כי טבילה לצורכי גיור היא "שיחת דת", ולכן על פי החוק על המועצה לספק אותו ואין מקום להפריד בין שימוש במקוואות לעניין גיור לבין שימוש במקוואות לצורכי טהרה אחרים. עוד נטען, כי המועצה והמשרד לשירותי דת נוקטים אפליה פסולה כשהם מאפשרים לגרים מטעם מערך הגיור הממשלתי לטבול במקוואותיהם, אך אוסרים זאת על המתגיירים מטעם המערערות. מעבר לפגיעה העקרונית בערך השוויון, טענו המערערות כי יש בכך גם עבירה על חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים.

מנגד, המועצה הדתית בבאר שבע והמשרד לשירותי דת טענו כי הטבילה היא חלק מהותי ובלתי נפרד מן הגיור – אשר אינו "שירות דת" – ולפיכך אין חובה לאפשר טבילה הנעשית במסגרת גיור. עוד נטען, כי ישנה הבחנה רלוונטית בין הגיור הממלכתי – לו ניתן לספק שירותי טבילה – לבין הגיור הפרטי. עוד נטען, כי למתגיירים הרפורמים והקונסרבטיבים מורשים לטבול במקוואה בקיבוץ חנתון שבגליל, וכיוון שטבילה היא אירוע חד פעמי, הנסיעה למרחק לא מהווה פגיעה קשה בזכויותיהם.

השופט אליקים חבינשטיין, שדן בעתירה יחד עם השופטים סלים ג'ובראן ומרים נאור, דחה את טענות המשרד והמועצה וכתב: "מרגע שהקימה המדינה מקוואות ציבוריים והעמידה אותם לרשות הציבור – לרבות לצורכי גיור – אין היא יכולה לנהוג מדיניות של איפה ואיפה בשימוש בהם". חבינשטיין הוסיף: "מדינת ישראל חופשית כמובן לפקח על השימוש שנעשה במקוואותיה, ככל שמדובר באסדרה שוויונית. בחירתה של המדינה שלא לפקח על טבילה הנערכת במסגרת גיור פרטי, אינה יכולה להצדיק מניעה של טבילה מסוג זה. השכל הישר אינו מאפשר לקבל את הטענה, לפיה האפליה שננקטת בפועל (בגישה למקוואות) מוצדקת מחמת כך שקיימת אפליה בחובד המדיניות הכללית (בבחירה על מי לפקח וכיצד)".

חבינשטיין קבע כי התנהלות המועצה והמשרד בהקשר זה עלתה לכדי אפליה פסולה, ודחה את הטענה כי לא מדובר באפליה כיוון שלפי סעיף בחוק היא לא מתקיימת במידה ו"הדבר מתחייב מאופיו או ממהותו של המוצר, השיחת הציבורי או המקום הציבורי". המשרד והמועצה טענו כי סעיף זה חל כיוון שהמקוואות מיועדים לטבילת יהודים ואילו הגרים אינם יהודים, אך חבינשטיין כתב כי "עדיף היה אלמלא טענה זו נטענה". על כך נכתב בפסק הדין כי "צריך להרחיק לכת כדי לטעון כי מניעת כניסתם של מתגיירי

המערכות מתחייבת מאופיים של המקוואות, שהרי הבאים להתגיר לשם כך הם באים, כדי להיות יהודים".

עוד קבעו שופטי בית המשפט העליון כי יש לדחות את הטענה שהמועצה הדתית וחבריה חייבות לפעול מכוח חוק לפי פסיקת הרבנות המקומית והרבנות הראשית לישראל, בטענה כי "סעיף זה אינו יכול להכשיר את הדרת מתגיירי המערכות ממקוואות ציבוריים; זאת כיון שהרבנות אינה מוסמכת לקבוע מדיניות של אפליה".

לסיום נקבע כי מתגיירים רפורמים וקונסרבטיבים יוכלו לטבול במקווה בבאר שבע, כולל במוכחות של נציג בית דין מטעמם במהלך הטבילה. בנוסף, המועצה והמשרד יחויבו לשלם הוצאות משפט ושכר טרחה בסכום של 24 אלף שקלים.

הרב הראשי לישראל יצחק יוסף, מתח ביקורת על ההחלטה בשיעור שנשא. לדבריו "החלטתו האומללה של בית המשפט היום לאפשר לרפורמים וקונסרבטיבים לטבול במקוואות שמיועדים לכלל הציבור היא שערורייתית. הרפורמים עושים שימוש בהלכה לצורכיהם רק כאשר נוח להם וחותרים תחת זהותה היהודית של מדינת ישראל. בית המשפט לא יכול בידו האחת להשביע את רצונו של קומץ זעיר וביד השנייה לפגוע פגיעה אנושה ברבבות יהודים שמעוניינים בחיים יהודיים על פי ההלכה ובהמשך שמירת זהותה היהודית האמיתית של המדינה".

מנכ"ל התנועה המסורתית, עו"ד יזהר הס, אמר בתגובה להכרעה בערעור: הפסיקה מהדהדת מירושלים אל קצות הארץ ותישמע היטב גם בכל רחבי העולם היהודי. לא עוד התגנבות משפילה למקוואות אליהם הצלחנו להשיג מפתח בדרך לא דרך, אלא קביעה ברורה שהיהודים הקונסרבטיבים והרפורמים הם לא בנים חורגים במדינת ישראל. זהו עוד צעד חשוב בהנכחת העובדה הבסיסית שיש יותר מדרך אחת להיות יהודי".

גם הרב גלעד קריב, מנכ"ל התנועה הרפורמית, בירך על ההחלטה ואמר: "פסק הדין הוא צעד משמעותי נוסף בדרך להכרה מלאה של היהדות הרפורמית והקונסרבטיבית בישראל ואנו נמשיך מאמץ להשלים את המסע בשנים הקרובות. זהו יום בשורה למאות מתגיירים שבחרים בהליכי גיור רפורמיים מדי שנה, להורים לתינוקות מאומצים המתגיירים בקהילותינו ולכל אדם המאמין בזכות לחופש דת ומצפון".
ח"כ עליזה לביא (יש עתיד) הגיבה: "בזמן שהביוחוקרטיה הדתית והממסד הרבני מסתגרים ומתנתקים, חשוב כל כך שהעליון מאפשר את הנגשת שחתי הדת לאזרחיות ולאזרחים. החלטה פורצת דרך זו פותחת את הדלת לשינוי המיוחל אחרי שנים של ניסיונות ללא הצלחה".